

Languages on this page:

ISSN 1652-7224 ::: Publicerad den 2 september 2009

Utskriftsvänlig pdf-fil

[Läs mer om barn, ungdom och idrott på idrottsforum.org](#)[Läs mer om idrott och genus på idrottsforum.org](#)

Förvånansvärt får resurser har satsats på att studera vad som väl närmast får beskrivas som en av de allra viktigaste aspekterna av idrott, nämligen idrottsföräldrarnas roll och funktion. Och det är förvisso inte bara i de välordnade skandinaviska idrottsorganisationerna som deras frivilliga insatser är av avgörande betydelse för barn- och ungdomsidrottens fortlevnad och utveckling, och därmed rekryteringen till senior- och elitidrott. I ett land som USA, där det offentliga på olika nivåer gärna ligger lågt och förlitar sig på enskilda individers initiativ, engagemang och aktiviteter, blir frivilligarbetet av stor betydelse inte minst i sektorer där det inte finns pengar att avlöna aktiva – som just barn- och ungdomsidrotten. Den amerikanske idrotts- och genusvetaren Michael A. Messner har mobiliserat båda sina specialiteter i en studie av två idrottsorganisationer för barn och ungdom i South Pasadena, för baseball respektive fotboll (soccer). Susanna Hedenborg har läst hans nyutkomna *It's All for the Kids: Gender, Families and Youth Sports* (University of California Press), och hon finner mycket i den som stimulerar teoriutveckling och inspirerar till empiriska studier om dessa frågor i vårt eget land.

Soccer mums och baseball dads

Susanna Hedenborg

Institutionen för idrottsvetenskap, Malmö högskola

*Michael A. Messner***It's All for the Kids: Gender, Families and Youth Sports**

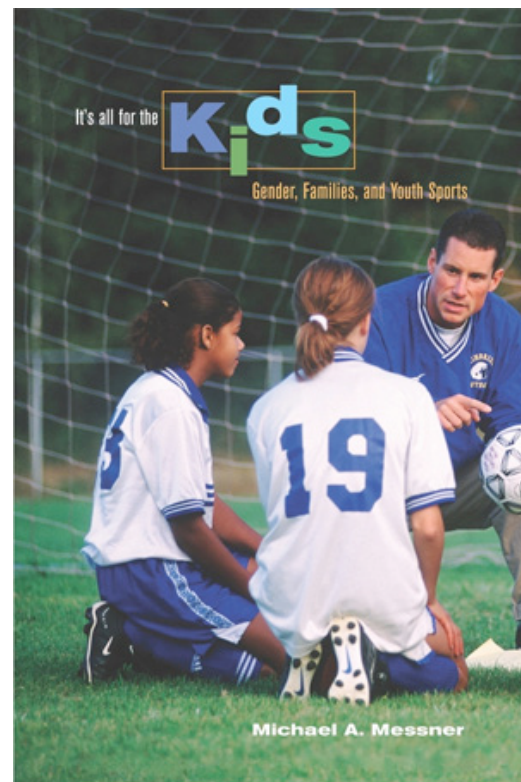
260 sidor, inb.

Berkeley, CA: University of California Press 2009

ISBN 978-0-520-25708-5

Familjens eller hushållets betydelse för idrotten är ett underbeforskat fält – trots att många av oss vet att idrottsrörelsens barn- och ungdomsverksamhet i stor utsträckning bygger på frivilligt arbete, till exempel det att barn och ungdom ska komma till och från aktiviteter, faktiskt träning, administrativa funktioner såsom kontakt med specialförbund, andra föreningar och de aktiva inom den egna föreningen, kiosksverksamhet, läger etcetera. Detta är arbetsuppgifter som någon behöver utföra för att verksamheten ska komma till stånd. Det är ett vardagligt faktum – kanske så vardagligt att det inte blivit fokus för forskningen? Eller beror bristen på forskning på att familjehistoriker och -sociologer hittills inte visat något större intresse för idrottsfältet? Jag ska inte fördjupa mig i de frågorna här, istället ska en bok i vilken författaren faktiskt ställer frågor kring just det frivilliga arbetet inom barn och ungdomsverksamheten presenteras.

I Michel A Messners bok *It's all for the kids* studerar författaren South Pasadena AYSO (American Youth Soccer Organization) och Little League Baseball/Softball utifrån frågor om genusarbetsdelningen inom barn- och ungdomsidrotten. Statistik, intervjuer och deltagande observation utgör källmaterialet. På ett övertygande sätt visar författaren att verksamheterna är tydligt genuskodade i det att det finns dels en vertikal, dels en horisontell uppdelning mellan kvinnliga och manliga arbetsuppgifter. Arbetsuppgifternas genuskodning hänger även samman

med typ av idrott. Sammanfattningsvis är idrotten, som många andra redan visat, i första hand manligt genuskodad. Men det finns kvinnor som ledare enligt följande mönster: fler kvinnor som ledare inom fotboll (soccer) än inom baseball; fler kvinnor som ledare för de yngre åldersgrupperna än för de äldre; fler kvinnor som ledare för flickor och fler kvinnor som "team moms" än som tränare. Messner visar även att det skett en förändring över tid. Enligt författaren kom barn- och ungdomsidrotten igång efter andra världskriget i USA, men först på 1970-talet kunde man se en större ökning av antalet föreningar med barn- och ungdomsverksamhet inom idrottsrörelsen. Det var dessutom först på 1970-talet (1971 för fotboll och 1974 för baseball/softball) som flickor fick tillträde.

Barn- och ungdomsidrotten i South Pasadena domineras av vit medelklass, och förutom att studera genusmönster understryker författaren betydelsen av att använda social klass och etnicitet som viktiga redskap i analysen. Bland annat kopplar han idrottsrörelsens betydelse och motivet till att föräldrar engagerar sig i frivilligt arbete inom idrottsrörelsen till en uppfattning om den ideala (medelklass-) barndomen. I denna ska föräldrar engagera sig i sina barns fritidsaktiviteter och aktiviteterna ska vara organiserade, för att barnet inte ska fara illa.

I boken förs en fördjupad diskussion kring olika förklaringar till det genusmönster som framträder. Den vertikala uppdelningen mellan "team moms" och tränare förklaras utifrån föreställningar om kvinnors omvårdande respektive mäns ledande egenskaper. Messner visar även att redan i rekryteringen av kvinnor respektive män till dessa olika uppgifter skiljs rollerna åt. När man letar efter en "team mom" vänder man sig till mödrarna; och när man letar efter en tränare frågar man i första hand papporna. De fåtal kvinnor som blir tränare har ett gediget idrottskapital med sig. Att det finns fler kvinnor som ledare inom fotbollen förklaras med att i USA är maskuliniteten starkare förknippad med baseball. Det understryks inte minst i att flera av de intervjuade hävdar att det krävs mycket mer kunskap för att träna ett baseballag – det har helt enkelt högre status (vilket är vanligt när något har en manlig genuskodning). Frågan om kunskap är dock komplex. Samtidigt hävdar många av männen att de kan baseball bättre eftersom det är den sport de är uppvuxna med. Uppenbarligen har kunskap om fotboll inte lika hög status i USA. När det gäller frågan om varför flicklag oftare har kvinnor som tränare än pojklag, talas det ofta om förebilder. Äldre kvinnor ska verka som förebilder för flickor. Samtidigt behöver flickor manliga förebilder, eftersom dessa sägs vara mer tävlingsinriktade. När Messner frågar om huruvida pojkar skulle behöva kvinnliga förebilder möts han av oförstående. När det gäller den horisontella uppdelningen, eller det så kallade glastaket, som gör att kvinnor kan vara tränare för yngre åldersgrupper men inte äldre, kopplas detta till föreställningar om vad tränarens roll är för olika grupper. När barnen är små ska de kramas, tröstas och vårdas; när de blir äldre ska de tränas i idrotten. Det förra förknippas med kvinnlighet och det senare med manlighet.

” Exempelvis finns det män som tränare på alla åldersgruppsnivåer och det gör att han även utvecklar en analys av olika typer av maskulina tränare: nallebjörnstränare, crossguardingtränaren, drillsergeanten, och slutligen CEO-tränaren.

I boken framkommer även de konkreta svårigheter och den diskriminering som kvinnor möter inom idrotten. Det händer att de kvinnor som är huvudtränare uppfattas som "team moms" eller som andretränare av andra lag, föräldrar, ja till och med av barnen och ungdomarna. Att idrottsföreningarna dessutom inte beställer träningskläder i riktig storlek till kvinnliga tränare och att de utsätts för regelrätta sexuella trakasserier ger författaren flera exempel på.

Messner visar samtidigt att genusmönstren är komplexa. Exempelvis finns det män som tränare på alla åldersgruppsnivåer och det gör att han även utvecklar en analys av olika typer av maskulina tränare: nallebjörnstränare (som är en omhändertagande lekledare); "crossguardingtränaren" (som är med som en kompis, men samtidigt idrottsledare); "drillsergeanten" (som använder stora röstresurser och ett dominant kroppsspråk för att pusha sitt lag till seger) och slutligen CEO-tränaren (CEO är detsamma som chief executive officer, det vill säga operativ chef eller VD, och kännetecknas här av att tränaren är tillbakahållen i jämförelse med "drillsergeant"-tränaren, om än lika tävlingsinriktad). Författaren tydliggör att det sista stadiet av tränartrappan hänger nära samman med en hegemonisk maskulinitet kopplad till medelklassen. Han visar också att en och samma person kan gå in i dessa olika maskuliniteter och att genusmönstret därför är både situationellt och performativt (med det sistnämnda avses att aktörerna producerar och reproducerar genus). Att de flesta kvinnor och även många män inte kan uppnå status som CEO-tränare är tydligt.

Vidare framgår att femininiteten är mer förhandlingsbar än maskuliniteten. Informanternas svar angående kvinnors roll inom idrotten är mer komplexa än när det gäller männen. Medan män anses vara på ett visst sätt som kan kopplas till deras biologiska kön, anses kvinnor och flickor kunna förändra sig. Messner har valt att benämna detta mönster "soft essentialism". Han diskuterar även hur arbetsuppgifterna inom idrottsrörelsen har formats utifrån föreställningar om genusarbetsdelningen i hushållet.

Analysen av det frivilliga arbetet inom idrotten i South Pasadena skulle kunna fördjupas ytterligare med studier av etnicitetens betydelse. Messner använder ett kapitel till detta. Det räcker inte eftersom etnicitet här kommer att handla om vit – icke-vit, samtidigt som författaren nämner att latinamerikaner och asiater möter och agerar utifrån olika genusföreställningar. Samtidigt är boken tillräckligt spännande redan nu. Frågor kring det frivilliga arbetet inom idrotten samt om detta arbetes genuskodning är intressanta och även om boken bara anknyter till den

amerikanska kontexten – det märks inte minst när det gäller analysen av baseball, som nog inte många svenskar behärskar regelverket kring – menar jag att boken skulle kunna användas dels i idrottsrörelsens egna kurser för att frågan om varför kvinnor utför vissa uppgifter och män andra ska kunna ställas och diskuteras; dels i den idrottsvetenskapliga kontexten på universitet och högskolor.

© **Susanna Hedenborg 2009.**

 Köp boken från Bokus.se

 Kjøp boken fra Capris.no

 Køb bogen fra Adlibris.dk

 Buy this book from Amazon.co.uk

 Buy this book from Amazon.com